

Balkan Yarımadasının Doğal Ortam Özellikleri

Natural Environment Features of the Balkan Peninsula

Kemalettin ŞAHİN¹, Harun Reşit BAĞCI²

¹ Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Coğrafya Bölümü, Samsun, Türkiye. ksahin@omu.edu.tr

² Dr. Öğrt. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Coğrafya Bölümü, Samsun, Türkiye.

harun.bagci@omu.edu.tr

ÖZET

Avrupa Kıta'sının güneydoğusunda yer alan, doğudan batıya doğru Karadeniz, Marmara, Ege, Akdeniz ve Adriyatik Denizi tarafından çevrelenmiş, kuzey sınırını Tuna Nehri'nin kuzeydeki kollarının çizdiği kara parçası Balkan Yarımadası olarak adlandırılmaktadır. Avrupa Kıta'sının güneyindeki yarımadalardan biri olan Balkan Yarımadası, Asya'dan Avrupa'ya geçiş güzergâhları üzerindeki konumu ve sosyo ekonomik faaliyetlere elverişli coğrafi özellikleriyle jeopolitik açıdan Dünya'nın önemli sahalarından biridir. Tarih boyunca Balkan ve Anadolu yarımadaaları arasında kültürel etkileşim yaşanmış, iki coğrafya birbirini tamamlayan bir köprü görevi görmüştür. Türkiye'nin de Trakya vasıtasıyla toprak sahibi olduğu bu coğrafyada bugün Yunanistan, Bulgaristan, Arnavutluk, Romanya, Sırbistan, Slovenya, Makedonya, Karadağ, Kosova, Bosna Hersek ve Hırvatistan gibi ülkeler bulunmaktadır.

Ormanlarla kaplı dağlık alan anlamına gelen Balkan ifadesi sahanın coğrafi özelliklerinin bir yansımasıdır. Balkan Yarımadası üzerinde Alp Himalaya Orojenik kuşağı bünyesindeki Dinar, Pindus, Rodop, Karpat ve Balkan dağ sıraları, bu dağların arasında ise içerisine akarsuların yerleştiği vadi tabanları ve ovalar yer almaktadır. Sahada akarsu şebekesi dağların uzanışına uygun olarak gelişmiştir. Yarımada üzerindeki en önemli akarsular Karadeniz'e dökülen Tuna ve Ege Denizi'ne ulaşan Meriç'tir. Bunun yanı sıra Tuna ve Meriç ırmaklarıyla birleşen ya da kendi başına denize ulaşan çok sayıda akarsu bulunmaktadır.

Balkan Yarımadası'nın kıyı şeridinde ve adalarında ılıman iklim koşulları hüküm sürer. Ancak iç kesimlere doğru karasallığın etkisiyle iklim sertleşir. Sahanın kıyıları boyunca genel olarak Akdeniz iklimi görülürken, iç kısımlarda Orta Avrupa ile benzer olarak yaz mevsimi yağışlı geçen karasal iklim görülür. Yarımada kuzeyden gelen soğuk rüzgârlara açıktır. Buna bağlı olarak iç kesimlerinde, özellikle de dağlık alanlarda kış ayları oldukça soğuk geçer. Araştırma sahasında dağlık alanlar ormanlarla kaplıdır. Ancak dağların arasındaki vadi tabanlarında ve yamaçlarda doğal bitki örtüsü tahrip edilmiş, tarım ve yerleşme alanları oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Balkan, Balkan Yarımadası, Doğal Ortam, Avrupa, Jeopolitik.

ABSTRACT

Located in the southeastern part of the European Continent, east to west, surrounded by the Black Sea, Marmara, Aegean, Mediterranean, Ionian and Adriatic Sea, the northern border of the Danube River is drawn by the northern branches of the land is called the Balkan Peninsula. The Balkan Peninsula is one of the world's most important geopolitical landscapes, with its geographical location favorable to socio-economic activities and its position on the transition routes from Asia to Europe. Throughout history, cultural interaction between the Balkans and the Anatolian peninsulas has been experienced, and two geographies have served as bridges complementing each other. Today there are countries such as Greece, Bulgaria, Albania, Romania, Serbia, Slovenia, Macedonia, Montenegro, Kosovo, Bosnia Herzegovina and Croatia, where Turkey owns land through Thrace.

The Balkan expression, which means mountainous area covered with forests, is a reflection of the geographical features of the area. On the Balkan Peninsula are the Dinar, Pindus, Rhodope, Carpathian and Balkan mountain ranges within the Alpine Himalaya Orogenic zone, with the valleys and plains in which the rivers are located. The stream network has developed in line with the mountain range. The most important rivers on the peninsula are the Tuna River this reach the Black Sea and it is Meriç who reached the Aegean Sea. In addition, there are many rivers that join the Tuna and Meric rivers or reach the sea by themselves.

Temperate climatic conditions prevail in the coastal zone of the Balkan Peninsula and in the islands. However, the climate is hardened by the effect of the blackness towards the inner parts. The Mediterranean climate is generally seen along the shores of the scenery, while the interior has a continental climate with summer rainy weather similar to Central Europe. The peninsula is open to the cold winds coming from the north. As a result, the winter months are quite cold in the interior, especially in mountainous areas. The mountainous areas of the study are covered with forests. However, the natural vegetation has been destroyed in the valley floors and slopes between the mountains, and agricultural and settlement areas have been established.

Key Words: Balkan, Balkan Peninsula, Natural Environment, Europa, Geopolitics.

KAYNAKÇA:

- Atalay, İ. Dünya Coğrafyası, İnkılap Yayınevi, İstanbul, 2011.
- Kaçmaz, M. Balkan Coğrafyası, Türk Tarihinde Balkanlar, Sakarya Üniversitesi Balkan Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, Cilt 1, Sayfa 11-37, 2013.
- Özey, R. Dünya ve Ülkeler Coğrafyası, Aktif Yayınevi, İstanbul, 2003.
- Özey, R. Afrika Coğrafyası, Aktif Yayınevi, İstanbul, 2009,
- Özey, R. Balkanlar ve Balkan Ülkeleri Coğrafyası, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2016.
- Şahin, C. Ülkeler Coğrafyası, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara, 2003.